

P-15.05.2025-JCz-RR

Warszawa, dnia 15 maja 2025 r.

Szanowny Pan

Szanowni Panowie,

Odpowiadając na prośbę skierowaną w piśmie z dnia 24 marca 2025r. do Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych, o wyrażenie pisemnego stanowiska, czy w przedstawionym stanie faktycznym:

- 1) w świetle art. 15 ustawy o radcach prawnych (dalej: „u.r.p.” lub „ustawa o radcach prawnych”) oraz Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej: „KERP”), a także art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (t. j. Dz. U. 2024, poz. 409), dalej: „u.s.c.”, dopuszczalne jest świadczenie pomocy prawnej na rzecz jednostek samorządu terytorialnego przez radcę prawnego będącego pracownikiem służby cywilnej, zatrudnionym w urzędzie wojewódzkim, któremu powierzono obowiązek wykonywania czynności nadzorczych wobec niektórych jednostek samorządu terytorialnego, innych niż te, na rzecz których świadczy pomoc prawną w ramach prowadzonej działalności gospodarczej;
- 2) w sytuacji wskazanej w pkt 1 wprowadzenie do umowy o obsługę prawną przez radcę prawnego jednostki samorządu terytorialnego klauzuli wprost wyłączającej z zakresu tej obsługi wszelkich zagadnień objętych nadzorem wojewody, ma wpływ na ocenę przedmiotowego zagadnienia (obsługa prawna jednostki samorządu terytorialnego jest ograniczona do materii, która nie podlega nadzorowi wojewody, np. zamówienia publiczne, sprawy prawa pracy);
- 3) na ocenę sytuacji opisanej w pkt 1 wpływa okoliczność, iż radca prawny świadczył już obsługę prawną jednostki samorządu terytorialnego w chwili zatrudniania go w Urzędzie Wojewódzkim, o czym informował pracodawcę jeszcze przed nawiązaniem stosunku pracy,

Komisja wskazuje, że nie podziela stanowiska wyrażonego przez Pytających i przedstawia następujące własne stanowisko w sprawie:

Zgodnie z art. 15 u.r.p., radca prawny obowiązany jest wyłączyć się od wykonania czynności zawodowych we własnej sprawie lub jeżeli przeciwnikiem jednostki organizacyjnej udzielającej mu pełnomocnictwa jest inna zatrudniająca go jednostka organizacyjna albo jeżeli sprawa dotyczy osoby, z którą pozostaje on w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy.

Dokonując wykładni pierwszej części ww. przepisu prawa, dojść należy do wniosku, że radca prawny zobowiązany jest wyłączyć się od wykonania czynności zawodowych, jeżeli przeciwnikiem jednostki organizacyjnej udzielającej mu pełnomocnictwa jest inna

zatrudniająca go jednostka organizacyjna, a także, gdy sprawa dotyczy osoby, z którą pozostaje on w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy.

Przepis ten daje zatem jednoznaczną wskazówkę co do wymaganego zachowania się radcy prawnego w sytuacji gdy jedna jednostka go zatrudniająca / udzielająca mu pełnomocnictwa, jest „przeciwnikiem” drugiej.

Można zatem uznać hipotetycznie, że radca prawny nie jest zobowiązany wyłączyć się od wykonania czynności zawodowych, gdy jednostka organizacyjna udzielająca mu pełnomocnictwa (lub zatrudniająca go) nie jest przeciwnikiem innej zatrudniającej go jednostki organizacyjnej (czy udzielającej mu pełnomocnictwa).

Odnosząc to zatem do postawionego w pkt 1 pytania, należałoby zbadać, czy relacja pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego (gminą, powiatem, województwem) oraz organem nadzorującym ich działalność pod względem prawnym (właściwy miejscowo dla danej j.s.t. wojewoda), na rzecz których radca prawny świadczy pomoc prawną w pełnym zakresie, a zatem wykonuje czynności zawodowe na rzecz urzędów obsługujących te jednostki, które go zatrudniają lub udzielają mu pełnomocnictwa lub występują obie te sytuacje, polega na tym, że są one dla siebie przeciwnikami.

W zależności od wielu konkretnych, rozstrzyganych przez takiego radcę prawnego spraw, odpowiedzi mogą być różne, nie mniej jednak w sytuacji wykonywania przez radcę prawnego w urzędzie wojewódzkim czynności zawodowych polegających na wykonywaniu obowiązków z art. 85 – 88 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024r. poz. 1465 ze zm.), art. 76 - 77a ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024r. poz. 107 ze zm.) lub art. 78 – 80 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024r. poz. 566 ze zm.), relacja między podmiotem nadzorowanym oraz nadzorującym opiera się między innymi na przepisach ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024r. poz. 572), które to przepisy stosuje się w tych sprawach odpowiednio (art. 91 ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, art. 79 ust. 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym oraz art. 82 ust. 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa).

Regulacje art. 24 § 1 pkt 5 i 7 Kodeksu postępowania administracyjnego stanowią, że pracownik organu administracji publicznej podlega wyłączeniu od udziału **w postępowaniu w sprawie**, w której brał udział w wydaniu zaskarżonej decyzji (stosowane odpowiednio do rozstrzygnięcia nadzorczego wydawanego przez wojewodę na podstawie ww. przepisów oraz innych czynności nadzorczych), **a także w której jedną ze stron jest osoba pozostająca wobec niego w stosunku nadrzeczności służbowej**.

Mając zaś na uwadze fakt, że wojewodowie prowadzą systemowo czynności nadzorcze wobec j.s.t. polegające na ciągłym nadzorze i reagowaniu na stwierdzone niezgodne z prawem zachowania lub zaniechania, nie da się obronić tezy, że opisany w art. 15 ustawy o radcach prawnych obowiązek wyłączenia się radcy prawnego od czynności zawodowych w przypadku gdy zatrudniająca go (udzielająca mu pełnomocnictwa) jednostka są w stosunku do siebie przeciwnikami, może być - w sytuacji opisanej w zapytaniu - bezpieczne dla Klientów oraz

innych radców prawnych zatrudnionych w takich jednostkach, rozważany i stosowany *a casu ad casum*.

Podobnie, ostatnia część normy z art. 15 ustawy o radcach prawnych (obowiązek wyłączenia się radcy prawnego od czynności zawodowych, gdy sprawa dotyczy osoby, z którą pozostaje on w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy), prowadzi do podobnej konkluzji, gdyż radca prawny w konkretnie opisanej w zapytaniu sytuacji, jako pracownik jednej jednostki (nadzorującej) i równocześnie osoba świadcząca pomoc prawną na rzecz jednostki nadzorowanej, pozostaje do obu tych podmiotów w takim stosunku, że może to oddziaływać na wynik sprawy, jaką jest wykonywanie przez wojewodę nadzoru, o którym mowa wyżej, nad daną j.s.t.

Zgodnie z przepisem art. 171 ust. 1 Konstytucji RP, działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności. Zgodnie z postanowieniem ust. 2 organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są m.in. wojewodowie. W obowiązujących przepisach prawa nie zdefiniowano pojęcia nadzoru. W doktrynie wskazuje się, że istota nadzoru nad samorządem terytorialnym ujmowana jest z dwojakej perspektywy; od strony samodzielności podmiotów wykonujących administrację publiczną oraz z punktu widzenia relacji występujących pomiędzy organami administracji zdecentralizowanej (j.s.t.) oraz centralnymi organami administracji rządowej. Samodzielność samorządu terytorialnego gwarantowana jest w ramach obowiązującego prawa, a instytucja nadzoru ramy te wyznacza i zarazem potwierdza. Akty nadzoru mogą być stosowane jedynie w sytuacjach przewidzianych prawem, w granicach procedury uwzględniającej prawo organu nadzorowanego do ochrony jego samodzielności przed nieuzasadnioną ingerencją ze strony podmiotu sprawującego nadzór. Akcentowana jest także konieczność zapewnienia poprzez nadzór integracji działania wszystkich podmiotów sprawujących władzę publiczną. W doktrynie nadzór ujmowany jest jako system powiązanych ze sobą, niezależnych instrumentów oraz organów, o których stanowi prawodawca. Przyjmuje się, że pod pojęciem nadzoru kryje się zespół stosunków prawnych nawiązywanych w ramach relacji pomiędzy podmiotem nadzorowanym i nadzorującym. W odniesieniu do nadzoru sprawowanego nad samorządem terytorialnym wskazano, że jest on funkcją państwową zmierzającą w sposób władczy do uzgodnienia czynności prywatnych i publicznych z wymogami prawa w interesie porządku i dobra publicznego. Do elementów składających się na konstrukcję nadzoru nad samorządem terytorialnym należy niewątpliwie to, że jest on sprawowany przez organy władzy publicznej niepowiązane więzią hierarchiczną z organami samorządowymi, a przede wszystkim przez organy administracji rządowej, na zasadzie oficjalności. Wszelka ingerencja nadzorcza musi znajdować oparcie w ustawie oraz powinna zmierzać do wyeliminowania niezgodnego z prawem działania j.s.t. (zob. W. Piątek, A. Skoczylas [w] M. Safjan, L. Bosek (red.), *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, Warszawa 2016, kom. do art. 171, *Legalis* [dostęp 10.05.2025r.]).

W sytuacji opisanej w zapytaniu, koresponduje z tym regulacja zawarta w art. 80 ust. 1 *in fine* ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409), zgodnie z którym członek korpusu służby cywilnej nie może podejmować dodatkowego zatrudnienia bez pisemnej zgody dyrektora generalnego urzędu ani wykonywać czynności lub zajęć sprzecznych z obowiązkami wynikającymi z ustawy lub podważających zaufanie do służby cywilnej.

Zdaniem Komisji, pozostawianie radcy prawnego w opisanej w zapytaniu relacji (nawet po poczynieniu u obu podmiotów zastrzeżeń o systemowym wyłączeniu się radcy prawnego od czynności zawodowych, gdy podmioty te będą ze sobą „w sporze” / będą przeciwnikami) wobec ostatniej części ww. przepisu, jest relacją dotyczącą podmiotów, z którymi radca ten pozostaje w takim stosunku, że **może to oddziaływać na wynik sprawy**, przy czym „słownikowa definicja terminu „sprawa” wskazuje, że jest to zbiór okoliczności, które dotyczą czegoś lub kogoś, czy też jest to coś, co interesuje konkretną osobę. Jednostka może wnieść sprawę do sądu w celu dochodzenia lub ustalenia swoich praw i wolności. Ustrojodawca nie wprowadza jednolitej definicji sprawy. W literaturze przedmiotu również nie funkcjonuje jedno powszechnie uznane rozumienie „sprawy”. Jak wskazują P. Grzegorzczak i K. Weitz, „pojęcie sprawy jest nieostre, a wyznaczenie jej konturów zostało powierzone orzecznictwu i doktrynie”. Liczne próby zdefiniowania pojęcia sprawy, nawet pomimo wielu orzeczeń judykatury i wielu wypowiedzi ze strony doktryny, nadal nie przyniosły pożądanego efektu. Problem ten zauważa sam Trybunał Konstytucyjny, który sygnalizuje, że: „pojęcie «sprawy» nie zostało jednak określone w sposób jednoznaczny ani w doktrynie, ani w orzecznictwie. Poszczególne gałęzie prawa posługują się tym określeniem w różnych znaczeniach.” (por. Justyna Michalska, Uniwersytet Zielonogórski, „Sprawa” – pojęcie definiowane w oparciu o art. 45 ust. 1 Konstytucji RP -https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/89861/PDF/40_J_Michalska_Sprawa_pojecie_definiowane_w_oparciu_o_art_45_ust_1_Konstytucji_RP.pdf)

Zgodnie z art. 6 ust. 1 u.r.p., świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega **w szczególności** na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy.

Zdaniem Komisji, relacja ta należy także do takiej, o jakiej mowa w art. 80 ust. 1 in fine ustawy o służbie cywilnej, tj. podważa ona zaufanie do służby cywilnej, w skład której wchodzi także radca prawny.

Bardzo istotne jest to, że radca prawny pozostając w relacji opisanej w zapytaniu, pozbawia się niezależności niezbędnej do właściwego wykonywania zawodu radcy prawnego. Opisana w zapytaniu sytuacja ogranicza niezależność radcy prawnego w relacji z każdym z Klientów, na rzecz których świadczy on pomoc prawną. Relacja, w której znalazł się taki radca prawny, generuje duże prawdopodobieństwo wystąpienia konfliktu interesów tych Klientów, naruszenia lub zagrożenia naruszeniem tajemnicy zawodowej, a także naruszenia uczciwości i rzetelności zawodowej radcy prawnego, jako takiego, ale także jako pracownika danej jednostki go zatrudniającej, posiadającego dodatkowo status członka korpusu służby cywilnej.

Przeciwdziałać takim właśnie sytuacjom ma regulacja § 9 ust. 1 załącznika do uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 3 grudnia 2022 r. w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego w zw. z art. 61 ust. 2 KERP, zgodnie z którą, radcy prawnemu nie wolno zawrzeć umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej, która ogranicza jego niezależność, narusza lub zagraża naruszeniem tajemnicy zawodowej, powoduje powstanie konfliktu interesów lub uchybia godności zawodu.

Zdaniem Komisji, dokonując interpretacji zasad działania radców prawnych należy zawsze mieć na uwadze regulacje art. 2 i art. 3 ust. 2 ustawy o radcach prawnych („*Pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana.*”, „*Radca prawny wykonuje zawód ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz zasad etyki radcy prawnego*”) i wynikające z nich wskazówki, jak należy interpretować KERP w konkretnych sytuacjach zawodowych.

Zawsze należy mieć także na uwadze treść roty ślubowania radcy prawnego, która ma następujące brzmienie: „*Ślubuję uroczyście w wykonywaniu zawodu radcy prawnego przyczyniać się do ochrony i umacniania porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązki zawodowe wypełniać sumiennie i zgodnie z przepisami prawa, zachować tajemnicę zawodową, postępować godnie i uczciwie, kierując się zasadami etyki radcy prawnego i sprawiedliwości*”.

Zgodnie z art. 6 KERP, radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, **zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami.**

Zgodnie zaś z art. 7 KERP, niezależność w wykonywaniu zawodu radcy prawnego jest gwarancją ochrony praw i wolności obywatelskich, demokratycznego państwa prawnego oraz prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. **Radca prawny, przy wykonywaniu czynności zawodowych, powinien być wolny od wszelkich wpływów wynikających z jego osobistych interesów, nacisków z zewnątrz oraz ingerencji z jakiegokolwiek strony lub z jakiegokolwiek powodu. Wyrażone przez kogokolwiek polecenia, ograniczające niezależność sugestie czy wskazówki, nie mogą wpływać na prezentowane przez niego stanowisko w sprawie.** Radca prawny nie może naruszać zasad etyki zawodowej i niewłaściwie wywiązywać się z obowiązków zawodowych w celu spełnienia oczekiwań klienta lub osób trzecich.

Radca prawny świadcząc pomoc prawną postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw (art. 8 KERP).

Analizując zaś sytuację opisaną w zapytaniu, z punktu widzenia Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (Załącznik do uchwały Nr 884/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 7 lutego 2023 r.), zwrócić należy uwagę na preambułę KERP, zgodnie z którą „*Radca prawny wykonując w sposób samodzielny i niezależny zawód zaufania publicznego, służy dobru osób, których prawa i wolności zostały mu powierzone w celu ochrony. Pełni swoją misję społeczną z poszanowaniem obowiązków wobec demokratycznego społeczeństwa, zawodu radcy prawnego oraz wymiaru sprawiedliwości. Zawód radcy prawnego podlegający ochronie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i zorganizowany na zasadzie samorządu stanowi jedną z gwarancji praworządności. **Jest to zawód respektujący ideały i obowiązki etyczne jego wykonywania, przyczyniające się do godnego i uczciwego świadczenia pomocy prawnej.***”

Postanowienie te zakazuje radcom prawnym wchodzić w takie relacje z Klientami, które mogą stwarzać chociażby przypuszczenie (prawdopodobieństwo) uniemożliwienia godnego i uczciwego świadczenia pomocy prawnej.

Podobnie, art. 10 KERP, w tym regulacja ust. 2, stanowi o obowiązku unikania przez radcę prawnego konfliktu interesów, gdyż służy to zapewnieniu niezależności, a także dochowaniu tajemnicy zawodowej oraz lojalności wobec klienta.

KERP precyzuje, że konflikt interesów występuje w przypadkach, o których mowa w szczególności poniżej, przy czym z całą pewnością, niektóre z nich mogą wystąpić lub nawet wystąpiły w sprawie opisanej w zapytaniu:

- 1) Art. 26 ust. 1 – „Radca prawny nie może świadczyć pomocy prawnej, jeżeli wykonywanie czynności zawodowych naruszałoby tajemnicę zawodową lub **stwarzało znaczne zagrożenie jej naruszenia, ograniczałoby jego niezależność lub stwarzało znaczne zagrożenie jej naruszenia, albo gdy posiadana przez niego wiedza o sprawach innego klienta lub osób, na rzecz których uprzednio wykonywał czynności zawodowe, dawałaby klientowi nieuzasadnioną przewagę**”,
- 2) Art. 26a ust. 1 – „1. Radca prawny obowiązany jest powstrzymać się od czynności zawodowych w sprawie ze względu na konflikt interesów lub **znaczne ryzyko jego wystąpienia**, jeśli wykonuje zawód w kancelarii wspólnie z innymi radcami prawnymi lub osobami, z którymi na podstawie przepisów prawa może wspólnie wykonywać zawód i ktokolwiek z nich znajduje się w sytuacji konfliktu interesów. 2. Radca prawny może jednak świadczyć pomoc prawną w przypadku, o którym mowa w ust. 1, **wyłącznie za zgodą klienta** lub osoby, na rzecz której uprzednio wykonywał czynności zawodowe oraz jeżeli przyjęte w kancelarii rozwiązania organizacyjne i techniczne zapewniają ochronę tajemnicy zawodowej, a posiadana przez radcę prawnego wiedza o sprawach innego klienta lub osób, na rzecz których uprzednio wykonywał czynności zawodowe, **nie daje nieuzasadnionej przewagi**. Możliwość taka wyłączona jest w sytuacjach, o których mowa w art. 28 ust. 2”, przy czym pod pojęciem kancelarii zgodnie z art. 5 pkt 5 KERP rozumie się każdą organizacyjnoprawną formę wykonywania zawodu radcy prawnego przewidzianą w ustawie o radcach prawnych,
- 3) Art. 27 – „Radca prawny nie może udzielić pomocy prawnej, jeżeli: 1) brał udział w sprawie jako przedstawiciel organów władzy publicznej lub osoba pełniąca funkcję publiczną albo jako arbiter, mediator lub biegły; 2) zeznawał uprzednio jako świadek w sprawie o okolicznościach sprawy; 3) osoba najbliższa albo z jakichkolwiek przyczyn pozostająca w stosunku zależności z radcą prawnym brała lub bierze udział w rozstrzygnięciu sprawy; 4) sprawa dotyczy radcy prawnego, adwokata lub innej osoby, z którą radca prawny może na podstawie przepisów prawa wspólnie wykonywać zawód – o ile wykonują czynności zawodowe w tym samym czasie na rzecz tego samego klienta; 5) **był albo pozostaje w bliskich stosunkach z przeciwnikiem swojego klienta lub osobą zainteresowaną niekorzystnym dla klienta rozstrzygnięciem sprawy**; 6) osoba najbliższa radcy prawnemu jest pełnomocnikiem strony przeciwnej lub wykonywała na jej rzecz w tej sprawie inną pomoc prawną”,
- 4) Art. 28 - „1. Radca prawny nie może być obrońcą lub pełnomocnikiem klientów, jeżeli ich interesy są sprzeczne w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej. 2. Radca prawny nie może być obrońcą lub pełnomocnikiem klienta, jeżeli przeciwnik klienta **jest również jego klientem w jakiejkolwiek sprawie**. 3. Radca prawny nie

- może być obrońcą lub pełnomocnikiem klienta, którego interesy są sprzeczne z interesami osób, na rzecz których radca prawny uprzednio wykonywał czynności zawodowe w tej samej sprawie lub w sprawie z nią związanej”,
- 5) Art. 29 – „1. Radca prawny nie może doradzać: 1) klientowi, którego interesy są sprzeczne z interesami innego klienta w tej samej sprawie lub w sprawie z nią związanej; 2) klientowi, jeżeli jego interesy są sprzeczne w tej samej sprawie lub w sprawie z nią związanej z interesami osoby, na rzecz której radca prawny uprzednio wykonywał czynności zawodowe. 2. Zakazy doradzania, o których mowa w ust. 1, nie obowiązują, jeżeli klient lub klienci oraz osoby, na rzecz których radca prawny uprzednio wykonywał czynności zawodowe, **wyrazili na takie działanie zgodę**. Radca prawny nie może jednak uzyskać takiej zgody, jeżeli jest lub był obrońcą w sprawie karnej co najmniej jednego z nich”,
- 6) Art. 30 – „1. Radca prawny nie może świadczyć pomocy prawnej klientowi, jeżeli w danej sprawie lub sprawie z nią związanej pomiędzy klientem a radcą prawnym lub osobą mu najbliższą istnieje konflikt interesów **lub znaczne ryzyko jego wystąpienia**. 2. Umowa radcy prawnego z klientem, która nie dotyczy świadczenia pomocy prawnej lub nie jest zawierana w ramach zwykłej działalności klienta, powinna być poprzedzona poinformowaniem klienta o jej istotnych elementach, tak aby klient miał możliwość skorzystania z porady innego prawnika”,
- 7) Art. 30a – „1. Radca prawny przed przystąpieniem do świadczenia pomocy prawnej w danej sprawie obowiązany jest do zbadania, czy nie występuje konflikt interesów, a w przypadku jego stwierdzenia – do odmowy jej świadczenia. **2. Jeżeli konflikt interesów ujawni się w czasie świadczenia pomocy prawnej w danej sprawie, radca prawny obowiązany jest z niej zrezygnować, a w szczególności wypowiedzieć pełnomocnictwo wszystkim klientom, których dotyczy konflikt interesów**. 3. Obowiązek unikania konfliktu interesów odnosi się również do radcy prawnego przyjmującego pełnomocnictwo substytucyjne.”

W sprawie, poruszonej w zapytaniu nie może także ująć z pola widzenia regulacja art. 45 KERP, zgodnie z którą stosunki pomiędzy radcą prawnym a klientem powinny być oparte na zaufaniu. Utrata zaufania może być podstawą wypowiedzenia pełnomocnictwa i rozwiązania umowy przez radcę prawnego.

Konkludując w przedmiotowej sprawie najistotniejszymi zagadnieniami do rozstrzygnięcia jest prawidłowe zważenie znaczenia art. 8 oraz 28 ust. 1 i 2 KERP i tym samym pojęcia *sprzeczności* lub *konfliktu interesów*.

Odnosząc się do pierwszego zagadnienia, należy wskazać, że unikanie sytuacji, w której dochodziłoby do konfliktu interesów jest zasadniczym obowiązkiem radcy prawnego wpisanym niejako w DNA zawodu, a co za tym idzie dopuszczenie do jego powstania jest jednym z najpoważniejszych naruszeń deontologii zawodowej radcy prawnego, jako godzące w jedną z podstawowych wartości w postaci zaufania do zawodu w charakterze globalnym. W ocenie Komisji Etyki i Zasad Wykonywania Zawodu co do tej kwestii nie powinno być żadnych wątpliwości.

Ponadto zgodnie z art. 5 ust. 4 KERP, ilekroć w KERP mowa o kliencie rozumie się przez to każdego, na rzecz którego radca prawny świadczy pomoc prawną. Zgodnie z art. 8 KERP radca prawny świadcząc pomoc prawną postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw, natomiast stosownie do art. 28 KERP nie może być on obrońcą lub

pełnomocnikiem klientów, jeżeli ich interesy są sprzeczne w tej samej sprawie lub sprawie z nią związanej (ust. 1) oraz nie może być obrońcą lub pełnomocnikiem klienta, jeżeli przeciwnik klienta jest również jego klientem w jakiegokolwiek sprawie (ust. 2).

W orzecznictwie dyscyplinarnym samorządu radców prawnych, w szczególności Wyższego Sądu Dyscyplinarnego za przejaw działania w ramach sprzeczności interesów uznano m.in. udzielanie pomocy prawnej stronie przeciwnej w stosunku do strony uprzednio reprezentowanej w sprawie z nią związanej (*orzeczenie WSD z dnia 27.11.2019 r., WO-191/19*), przyjęcie pełnomocnictwa od osoby fizycznej, a następnie reprezentowanie przed sądem w sprawie o zapłatę przeciwników procesowych tej osoby w warunkach uprzedniego uzyskania wiedzy na jej temat, którą mogła wykorzystać w tym procesie (*orzeczenie z dnia 4.11.2019 r., WO-33/19*), bycie pełnomocnikiem klienta, którego przeciwnik procesowy, jest również jego klientem w jakiegokolwiek innej sprawie (*orzeczenie WSD z dnia 05.03.2019 r., WO-184/18*), wystąpienie przeciwko spółdzielni w sprawach związanych z poprawnością podjęcia uchwały przez poszczególne części jej walnego zgromadzenia, w sytuacji gdy radca prawny od 7 lat świadczył pomoc prawną na rzecz Spółdzielni, jako naruszające zobowiązanie do poufności i stwarzające nieuzasadnioną przewagę nowym klientom (*orzeczenie WSD z dnia 23.10.2018 r., WO-114/18*) czy opiniowanie na rzecz klienta umowy ze spółką, której współnikami były najbliższe mu osoby (*orzeczenie WSD z dnia 13.09.2016 r., WO-60/16*).

W ocenie Komisji Etyki i Zasad Wykonywania Zawodu KRRP stan faktyczny i sytuacje opisane przez wnioskodawców nie dają się pogodzić zarówno z oceną dokonaną przez Komisję, jak i nie wpisują się w linię orzeczniczą sądów dyscyplinarnych samorządu zawodowego radców prawnych. Wartości takie jak tajemnica zawodowa, unikanie konfliktu interesu, dbanie o godność zawodu są wartościami nadrzędnymi do innych uprawnień przysługujących radcy prawnemu tj np. prawo do podjęcia dodatkowego zatrudnienia. Dlatego też w opinii Komisji odpowiadając na pytanie:

- 1) czy w świetle art. 15 ustawy o radcach prawnych oraz KERP, a także art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, dopuszczalne jest świadczenie pomocy prawnej na rzecz jednostek samorządu terytorialnego przez radcę prawnego będącego pracownikiem służby cywilnej, zatrudnionym w urzędzie wojewódzkim, któremu powierzono obowiązek wykonywania czynności nadzorczych wobec niektórych jednostek samorządu terytorialnego, innych niż te, na rzecz których świadczy pomoc prawną w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, Komisja stwierdza, że sytuacja taka narusza opisane wyżej przepisy ustawy o radcach prawnych, ustawy o służbie cywilnej oraz KERP;
- 2) czy, w sytuacji wskazanej w pkt 1 wprowadzenie do umowy o obsługę prawną przez radcę prawnego jednostki samorządu terytorialnego klauzuli wprost wyłączającej z zakresu tej obsługi wszelkich zagadnień objętych nadzorem wojewody, ma wpływ na ocenę przedmiotowego zagadnienia (obsługa prawna jednostki samorządu terytorialnego jest ograniczona do materii, która nie podlega nadzorowi wojewody, np. zamówienia publiczne, sprawy prawa pracy), Komisja stwierdza, że nie ma to wpływu na jej stanowisko wyrażone wyżej;

- 3) czy na ocenę sytuacji opisanej w pkt 1 wpływa okoliczność, iż radca prawny świadczył już obsługę prawną jednostki samorządu terytorialnego w chwili zatrudniania go w Urzędzie Wojewódzkim, o czym informował pracodawcę jeszcze przed nawiązaniem stosunku pracy, Komisja stwierdza, że nie ma to wpływu na jej stanowisko wyrażone wyżej.

Opracowanie:

r.pr. Jolanta Czepe i r.pr. Rafał Rybnik

Przewodnicząca

**Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych
r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek**